

C I N E M A

El successor de Lon Chaney

La Universal va ésser la primera casa que llança al mercat amb categoria d'estrella el nom de Lon Chaney. Lon, però, havia fet anteriorment altres papers secundaris en diferents pel·lícules. S'ha provat d'anar reemplaçant tots els astres famosos que la Parca Atropos amb molt poca parqueta s'anava emportant. Ni Bàrbara la Marr, ni Wallace Reid, ni Redell Valentino han trobat qui pogués sostenir amb la mateixa gentilesa i simpatia el cepte gloriós que els havien tan brillantment portat. Són moltes les coses que no poden trobar superació en altres coses i molts els éssers que no poden ésser reemplaçats ja sigui artísticament, ja sentimentalment.

En ambdós casos els malaurats artistes que hem anomenat no han pogut trobar qui els suplís. Els admiradors i fins les admiradores de Bàrbara la Marr recorden els meravellosos ulls de la que fou reina de les pantalles. Bé prou n'hem vistos d'ells magnífics, de mirades torbadores, però sempre surt en el nostre record la suavitat d'aquelles parpelles i la malenconia d'aquelles mirades.

Milton Sills va ésser certament un home de gran talent, actor remarcable, tipus interessant, però ja no és més que un record. Milton no ha deixat enyorança. En canvi, Wallace Reid i Rudy Valentino no seran mai oblidats. Ells personificaven la joventut americana, i la joventut llatina, en l'essència de l'èlegia i en ensenya de la masculinitat.

Bells i artistes, l'un sempre somrient, l'altre sempre sentimental, cadascun per ell va fer estralls en el cor de les dones de tots els països civilitzats. Morts ells, han aparegut altres artistes de tots dos gèneres que no han pogut captar-se completament les admiracions tal i com ho feren els seus antecessors. Bill

i Rudy tenen els seus monuments representatius en la terra, tenen els seus admiradors, que s'han unificat i han format importants associacions tan sols per admirar-los. El món, i s'ha fet de la seva memòria un veritable culte. Estem segurs que cap, absolutament cap dels artistes actuals que podrien suplir els desapareguts, tindrà l'admiració il·limitada del món com ells la tingueren. Són irremplaçables.

Ara últimament Lon Chaney ha mort, i en els estudis californians han aparegut infinitat de rivals postums d'un gran artista del maquillatge. Tots s'ofereixen provant les seves grans qualitats de caracterització; cap d'ells recorda com és de difícil recollir i conservar amb art i gràcia els llores de la glòria que un altre ha abandonat.

La Universal, que fou la casa que llança a Lon Chaney, però, ha trobat un possible rival per a aquest actor. Cal que considerem per això que per més que la tasca de caracterització és difícil, més ho és la de suggestió amorosa, ja que la personalitat d'un galan està en la bellesa, la simpatia i l'èlegia, i la de l'artista de caràcter radica tan sols en l'expressió i caracterització.

L'èlegia a hores d'ara per successor de Chaney és un gran artista prou conegut per les seves variadíssimes caracteritzacions i pel seu incontestable art expressiu. Jean Bersbott, que fins havia tingut escasses ocasions de fer grans primers papers, sembla el predestinat a succeir Lon, i estem segurs que aquesta vegada el públic podrà creure que, per obra i gràcia d'un poder ocult i meravellós, l'home de les mil cares ha deixat el seu secret particularíssim en mans d'un gran artista com és Jean Bersbott.

P. VENTURA I VIRGILI

... que ens hem assabentat que l'encisera artista txecca Ita Rina és de passada a París i que pensa visitar Espanya. També és a la capital de la veïna República Ma-

Desmentint una notícia

Contràriament al que s'ha dit aquests darrers dies, encara es troba entre nosaltres el campió mundial de boxa

Max Schme in

el qual ens ha anunciat que molt aviat farà la seva presentació davant del nostre públic en un combat cim i en un dels nostres principals locals.

Acompanya el campió la formidable artista de la pantalla Olga Tschecova. No deixeu d'admirar-los; recordeu aquest nom:

EL AMOR EN EL RING

rius Bonnard, el que un dia fou popular galan jove i avui és un dels més intel·ligents directores de pel·lícules documentals. Els lectors recordaran encara "El drama del Mont Cervin".

André Paul Antoine i Robert Lugon han rotat un interessant documental, que si el veiem ens farà conèixer minuciosament les misterioses regions del Pacífic austral, que portarà el títol en francès de "Les mangeurs d'hommes". Per a filmar aquesta producció s'han impressionat cinquanta mil metres de pel·lícula.

Lila Lee, Sidné Blakmer i Fred Konler treballen a les ordres de Clarence Bagger en la versió anglesa de "Oman Blingry".

... que una coneguda estrella que interpretava un primer paper en una producció sonora havia de llegir en determinada escena una carta que havia de treure's del portamonedes. El paper feia massa soroll, i el director de sons va determinar que quan es rodés l'escena el paper fos muat, per tal d'evitar tota altra remor. Comencen de rodar l'escena. Surt l'estrella amb cara trista i després de dir tres o quatre niques, posà mà al portamonedes i es troba que la carta no hi és. Aleshores, amb la tranquil·litat més gran del món, diu: "L'he feta bona, ara he oblidat el meu truc". No van tenir més remei que rodar de bell nou tota l'escena.

... Duncan Reinaldo i Edwyna Booth foren els protagonistes de "Trade Born". Quan Duncan Reinaldo i els altres de la "troupe" tornaren a Hollywood la dona de Duncan diu que va notar que el seu marit no era el mateix, i sense més excusa que aquesta suposició ha presentat una reclamació judicial contra Edwyna, pretextant que aquesta ha robat el cor al seu marit.

... Lon Chaney, en el seu testament, ha deixat a la seva primera esposa un dòlar, i a la segona i actualment vídua d'ell, mig milió.

... que Lupe Vélez i Gary Cooper es diu que estan promesos; en canvi, ells diuen que són molt amics, ja que el marit de Josefina Vélez, Miguel Delgado, és el secretari particular de Gary.

VILCHES

l'actor per excel·lència, el màgic de la caracterització, torna a nosaltres en l'escena cinematogràfica interpretant

CASCARRABIAS

la seva obra mestra

Es un film sonor Paramount

amb Ramon Pereda, Carmen Guerrero i Barry Norton

Lila Lee en divorciar-se de James Kirwood semblava que estava per casar-se amb John Farrow, que segons les aparençances estava boja-ment enamorat d'ella. Quan tothom creia això ha resultat que Farrow ha variat d'opinió i està que s'en- cén d'enamorat de la gentil irlandesa recentment arribada a Hollywood Maureen O'Sullivan.

El comentari últim que han fet és que la joventut de Johan està més en consonància amb la joventut de Maureen... Pobreta Lila...

... Per la colònia cinematogràfica de Cinelandia corre el rumor que Betty Compson s'ha casat secretament amb Hugh Trevor, i que James Cruce els dirigit a tots dos en la producció "Discontent".

... James Murray ha estat sis mesos separat del treball dels estudis, a conseqüència d'una intoxicació...

FRONTO NOVETATS

CADA DIA
GRANS PARTITS
i
QUINIELES

Publicacions rebudes

Lluís Gómez Mesa ha afegit un interessant i nou volum a la Biblioteca del Cinema que edita la C. I. A. E.

Ple d'interès, tant per al públic com per als cineastes, l'obra de Gómez Mesa tracta amb una delicadesa notable el difícil i interessant tema dels "Films de dibuixos animats", i el llibre és tot ell un cert quant a documentació i especificació de l'assumpte.

Amb profusió d'il·lustracions dels diferents protagonistes de les pel·lícules de dibuixos, amb comentaris plens d'encert i d'una manera amena, Lluís Gómez Mesa dona amb el seu volum un veritable documental per als aficionats a aquest difícil i interessant art de la cinematografia per mitjà de dibuixos animats.

Ple d'interès i que llegirà tothom amb gust, és d'una orientació molt encertada, i és de desitjar que la tasca en pro del cinema empresa pel nostre company i amic continuï per l'excel·lent camí emprat. — P. V.

EXIT!

Per primera vegada empram aquesta paraula en la publicitat de

Del mismo barro

i és perquè creiem que quan aquesta pel·lícula entra AVUI en la

7. SETMANA

de la seva projecció, omplint diàriament el

Saló Catalunya

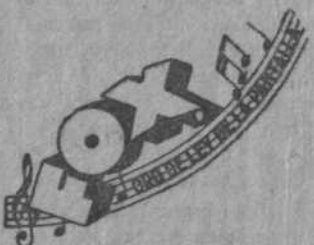
tenim raó suficient per a afirmar que

Del mismo barro

és un

EXIT!

NOTA: Demà, dissabte, sessió matinal a les 11

LOCALITATS GRATUITES
s'obtenen col·leccionant ESTAMPILLES-TEATRE

que d'acord amb l'Associació d'Empresaris de Catalunya, són lliurades a llurs compradors per infinitat d'establiments. Exigiu-les als vostres proveïdors, i assegurareu les diversions gratis

MOTORISME

Un nou i interessant model d'avioneta, amb motor de 500 c. c.

Fa alguns anys que en un concurs d'avionetes celebrat a Anglaterra els motors Jap, A. B. C., Douglas, Blackburne, varen donar un esplèndid resultat, demostrant que els motors de motocicleta s'adaptaven molt bé als petits avions.

La seva elevada potència específica i la lleugeresa de la major part d'ells—el Blackburne, per exemple, pesa menys per cavall que la majoria de motors d'aviació—són qualitats que s'ajusten perfectament a les exigències del motor d'avió.

Entre les noves realitzacions d'avió lleuger equipat amb motor de motocicleta mereix ésser assenyalada la petita moto-avioneta d'Henry Minguet, la qual està donant resultats molt interessants. Aquest senyor es va proposar construir un petit avió a l'abast de tothom, i establí el "Minguet", amb motor Chase 500 c. c. Aquest aparell pesa 130 quilos, i segons el seu autor, pot ésser construït per qualsevol aficionat en poc menys de quaranta dies. El seu cost aproximatiu, incloent-hi motor, rodes i altres elements, és d'unes 1.600 o 1.700 pesetes.

NEUMATICS

? Service-Station S. A.

ARAGO, 270 - 272
I PASSEIG DE GRACIA, 45
Teléfono 11550

La moto-avioneta "Minguet" és un monopla para-sol, amb les rodes mudades prop del fusellatge i les ales plegables de manera que l'aparell pot ésser remocat per un cotxe o sidecar sense necessitat de desmuntar-lo.

Alguns aficionats anglesos han realitzat proves amb diferents exemplars, en les quals s'han obtingut resultats tan fàggers que creiem que aviat se'n construiran en gran escala i podrem veure'n pels nostres camps d'aviació.

CAMIONS AUTOMOBILS

Concessionari per a les províncies de Barcelona i de Girona
JOAN FLOTATS
Tamarit, 95 i 97 - Tl. 31506
BARCELONA

Al "Chevrolet" — el d'Al Campalans — s'ha organitzat un equip de futbol. Ens diuen que estan tan confits de llur vàlua, que no els fa por desafiar qualsevol "team" de Barcelona, àdhuc tenen la pretensió de pensar que fins guanyarien els professionals.

L'altre dia al frontó vàrem sentir una conversa molt interessant entre En Samó i un amic seu. Pel que ens fou possible de sentir, vàrem deduir que l'elegantíssim venedor de "reanvis" no pot veure mai el segon partit, perquè precisament en aquella és quan surten del clama i és qüestió d'anar a "retiro".

Bofill — el senyor Bofill del "Willis", del "Korch", del "Wiph", etc., etc., està preocupat perquè no troba encara la solució per tal d'arribar a la monopolització de la venda d'automòbils. No fa gaires dies el vàrem veure mirant-se el local de Mates i Gallifa.

Els venedors d'una coneguda i popular marca de la "General Motors" van de bòlt des de fa uns quants dies. És que els seus representants són a Barcelona i "encara" no han decidit a qui deixaran definitivament l'exclusiva.

Es diu amb força insistència que un conegut ex-sportman torna a anar al darrera del "Buick"; sembla, però, que per ara s'haurà de quedar amb les ganes.

En Sánchez, de la "Rudge", ha estat alguns dies malalt, segons ens diuen, am motiu d'una indigestió produïda per les llures esternes.

Fa vuit dies que el simpàtic "Juanito" Romagosa no vol rebre ningú, perquè no pot distreure's ni un minut. El motiu és la gran feina que li dona la preparació de la conferència que dintre pocs dies donarà — de la qual parlàvem la setmana passada — tractant del que tant l'obsessiona: la benzina i el carbó.

Entre les moltes inscripcions que hem rebut per al concurs d'elegància masculina n'hi figura una que no podem fer pública fins al mateix dia del "certamen", i que en saber-se produirà una sorpresa insospitada. Consta que no ens referim a la d'En "Tannu" Alegre.

L'hidroavió de la línia Barcelona-Gènova

No ha estat trobat encara, però hom creu que no li ha passat res d'alarmant

LA IMPRESSIÓ A GENOVA

Gènova, 23. — A la casa consistorial de l'hidroavió italià de quatre motors "I. Rony", ens han manifestat aquesta tarda que ignoren encara on rau l'aparell, que segueix sense respondre a les crides que hom li fa per T. S. F., i se suposa, fonamentadament, que sofreix una avaria als motors que faciliten l'energia per a la comunicació sense fils.

El principal inconvenient perquè les exploracions que realitzen vau-xells i hidroavions tinguin èxit resideix en la persistència de la boira, que continua éssent espessa a tot el golf de Lió. Com que ha bufat quelcom el vent del Sud, és probable que l'hidro hagi derivat 20 ó 30 milles mar endins.

OPTIMISME PER LA SORT DE L'APARELL

Port Vendres, 23. — A les 10'45 d'aquesta nit no es tenia encara la més petita notícia sobre l'hidro desaparegut del servei regular Barcelona-Marsella.

Els hidroavions es retiraren a les sis de la tarda, després d'haver volat inútilment tot el dia per la boira espessa. Els vau-xells continuaran les exploracions durant tota la nit.

Els pilots dels hidros italians i francesos que cerquen el quírum desapergut han declarat que segurament floten a la deriva, sense novetat a bord.

En el "Rony" hi ha cinc tripulants i tres passatgers, tots de nacionalitat italiana. L'hidro porta provisions abundants per a quinze dies i un bot neumàtic per a deu persones.

LA RAMBLA

cinema paris

TEMPESTAT A L'ASIA

Superfilm soviètic d'avantguarda.

Contestant la pregunta que ens fa el senyor X. X., de si és veritat que En Puig ha renyit amb En Mensa, hem de dir-li que el voluminós venedor segueix tan "campante" amb el nou representant del "Rochet" i disposat — diu — a fer la... traveta a més de quatre.

DODGE BROTHERS

Automòbils, Camions i Autòmibus
RAMBLA DE CATALUNYA, NUMERO 123

AUTOMOBILISTES

En benefici vostre, no deixeu de consultar preus a
J. López Llausas
BALMES, 126 -- Teléfono 74755

Aneu malament de llums per carretera? No deixeu de visitar-me

P A C K A R D

LA MES SOLIDA GARANTIA

Unics distribuïdors:

Compañía Española de Automóviles, S. A.

BARCELONA-MADRID

(Secció especial de cotxes usats)

L'ESPERIT DELS DIES

Catalunya sota la dictadura (1)

Aquest nou llibre d'Artur Peruchó és el més complet que ha estat escrit sobre la dictadura, des del punt de vista català. Tota la Catalunya traspasada, conculsa i sagrant pel fet de la dictadura, passa per aquestes pàgines. Peruchó ens fa assistir al cop d'Estat, ens presenta, sense reserves i sense veles, l'actitud dels partits catalans; ens fa veure el senill mecanisme amb què fou dissolta la Mancomunitat; ens recorda les persecucions a la llengua i a l'espiritualitat catalanes; l'atemptat a la intel·ligència — per l'atemptat sobretot pel baró de Viver — en la persona dels professors de la Universitat nova; l'agressió incivil contra el Col·legi d'Advocats; ens reporta els treballs fets per defensar el plet català a la Societat de les Nacions i als Congressos de les Minories Nacionals, és a dir, per internacionalitzar el nostre problema; ens veu, si encara cal esbrinar-lo, el mite de l'ordre de la dictadura que ompli d'homes honorables les presons, que exilià la intel·ligència de la Península, que trasbalsà l'administració de justícia, les finances, el comprometé, més que ningú, davant del país, el prestigi de l'exèrcit, i de cara al món, el prestigi de l'Estat espanyol. Finalment, el llibre de Peruchó és la demostració més palesa, amb xifres a la mà, que el govern de la dictadura és un mal negoci, un govern ruïnós per al país.

Peruchó, doncs, amb aquest llibre ha fet obra d'historiador. Coordina amb ordre i netedat els fets i presenta coherents sermons i irreversibles — documents públics — regades, privats i encara fins avui inèdits d'altres — que els comprovem. Són documents que parlen per ells sols, que, com qui diu, no necessiten comentaris. Peruchó, no obstant, no ha volgut pas estalviar-nos-els. Els seus comentaris, però, són tan breus com impecables. Perten com un cop de fuet damunt els rostres de les figures més odioses de la dictadura i els deixen com un indeleble verdant infamatori.

Peruchó diu en el pròleg del llibre que no ha volgut escriure un pamflet, la hem convingut, en efecte, que era un llibre d'història. Però el seu llibre té de la literatura pamfletària la contundència, la roentor i el sarcasme. Tot el llibre és escrit amb una gran passió, amb un esperit de revolta contra l'opressió i l'arbitrarietat. La veritat, la llibertat i la justícia són les muses inspiradores del llibre.

Si "Catalunya sota la dictadura" és actualment un llibre de bon llegir, és encara més de bon guardar. La documentació que hi aplega l'autor el faran demà molt útil al polític, a l'historiador, al periodista que vulgui evocar aquells set anys de mascarades, de befas, d'injustícies i de traïcions.

INTEL·LECTUALS I ACTORS

Enric Lluellès acaba de traduir "La paradoxa del comediant". Vet ací una de les obres més singulars, més enginyoses de Diderot. ¿Que en què consisteix aquesta paradoxa? Ben simplement, que els millors actors no són els més sensibles, sinó els més freds; que la sensibilitat és perjudicial sempre per a la creació artística. Problema per a intel·lectuals, potser dir-ho. Enunciat així fredament potser ho sembla. Però les anècdotes que reuere Diderot, la seva verba pica, inextinguible, converteixen aquest problema en una qüestió apassionant fins per als més profans. Qui lleixi la pre-

mera ratlla de l'assaig el seguirà amb viu interès fins a l'acabament. No és solament la curiositat el que Diderot excita, ans l'objectiu. Diderot precisament s'ha complagut a suggerir-ne a cada ratlla per fer apassionada la lectura. Hom no lleixi; hom discuteixi amb Diderot.

Altrament, és prou coneguda la traça de Diderot a fer esdevenir clares, interessants i fins amenes les qüestions que semblen més arides. Ell ha estat dels primers escriptors francesos a fer entrar en la literatura molts problemes, moltes qüestions fins aleshores reservades a la ciència o al fred professionalisme dels iniciats.

Hi ha, però, encara una cosa que ens fa simpàtica aquesta traducció. És que sigui feta per un actor. Ah, hi ha entre nosaltres ben pocs actors capaços d'interessar-se per aquestes cabòries! El vici de llegir no és prou propiament el seu vici. D'ací que moltes vegades els autors puguin plànyer-se de no ésser entesos pels interpretes, que quan els personatges siguin una mica complexos escapin a l'abast intel·lectual de l'actor. D'ací que l'espectador més simple pugui adonar-se que molt sovint l'actor frena la seva d'acció davant d'una frase una mica profunda, fins davant d'una paraula poc corrent.

Certament, la lectura sola no produirà bons actors. Però com milloraria les condicions, com engrandiria les possibilitats d'aquells que en tenen pastal! Per això el gest de Lluellès de traduir aquesta obra per a la Biblioteca Univers ens sembla exemplar. I consti encara que no es tracta d'un encàrrec editorial. Carles Soldevilla, director de l'esmentada Biblioteca, ens ho confessa.

— És una obra que jo no hauria donat. El nostre públic és encara poc afinat per assaborir aquestes coses. Surt que sempre influeixen a fer morir el crèdit d'una publicació. Altrament, era amb tanta il·lusió que me l'oferia Enric Lluellès...

DOMÈNEC GUANSE
(1) Editorial Proa.

Els tretzes de setembre no es fabriquen en sèrie

D'un interessantíssim editorial de "El Sol", com a resposta a les recents declaracions de Berenguer:

ELS PROFESSIONALS DE LA DICTADURA

"Que hay en España quien sueña con otra Dictadura, ya lo sabemos. Todo régimen delatado de un fermento de intereses creados, granjerías frustradas y ambiciones en flor, que dura largo tiempo. No podíamos ignorar que los siete años sin ley han formado una legión de profesionales de la dictadura, aficionados al negocio del gobierno clandestino y culpables temerosos de que llegue la hora de la responsabilidad. A los cuales hay que añadir los espíritus atemorizados que sólo se sienten vivir al amparo de la violencia y la manada cerril de los que odian la libertad por ley atávica. Conocíamos como todo el mundo, la existencia latente de esos anhelos oscuros. Pero no nos parecía esperable ni creíble que tomasen estado oficial en los labios de un jefe de Gobierno, cuya única misión debía ser precisamente liquidar la época atroz en que esos anhelos logrados vivieron so-

Carn de ruc

L'afer d'un escorxador clandestí a Coll-Blanc — Ruc per vedella. — Una protesta que no ha trobat ressò — ¿N'hi ha prou amb una multa de mil pessetes? — Les autoritats creuen que sí

El mes passat hi hagué gran enrenou a la barriada de Coll-Blanc. Es deia — i els fets van confirmar la veu popular — que havia estat descobert un escorxador clandestí, en el qual se sacrificaven rucs, que, un cop morts, hom feia passar per carn de vedella. El poble es va indignar. Reclamà justícia i els propietaris d'aquell escorxador infecte — senyors Tarrazon i Balanyà — foren detinguts.

No van passar gaire estona tanca. Si haguessin estat obrers vaguistes o periodistes d'esquerra, potser encara hi serien. Es tractava, però, de dos desamparats ciutadans que mercadejaven amb la salut pública, es tractava de dos individus d'una certa posició i d'una innegable influència, i ben aviat foren alliberats. L'autoritat, aquesta autoritat tan enèrgica en reprimir segons que i en perseguir segons que, deixà aquells ciutadans en llibertat. Al capdavant — degueren pensar — i què més indicat per al poble que la carn de ruc?

L'escorxador fou sorprès. Fou comprovat que la denúncia del poble era certa. La Junta Provincial de Sanitat, però, va creure que amb una penya de mil pessetes n'hi havia prou. I així ho acordà.

I amb això, l'autoritat governativa, excessivament enfeïnada en perseguir periodistes, conferenciant i obrers, deixà l'afer per solventar.

Ara, els senyors Tarrazon i Balanyà ja saben que poden continuar el desamparats negoci. Amb mil pessetes de multa, sortiran del pas i hom torna a denunciar-los. I entre tant, la salut dels ciutadans resta a disposició de qualsevol traficant.

Els senyors Tarrazon i Balanyà, comptaven — i compten segons sem-

bla — amb gran influència en certs estaments. Una prova la tenim en el fet que mentre a ells els fou imposada una penya de mil pessetes com a tot càstig, deixant-los el camí lliure per a reincidir, quan en tinguin ganes, el funcionari de l'Ajuntament Galté, morós, que fou qui va denunciar l'infecte escorxador, fou amenaçat — i no sabem si completament l'amença — amb la destitució i altres coses.

A Hospital, la Torassa i Coll-Blanc, la descoberta d'aquest escorxador va indignar, molt justificant, els ciutadans — obrers en llur majoria — d'aquelles barriades. Tarrazon tenia diverses parades de venda de carn en els mercats i tothom té el convenciment que durant molt de temps els obrers — els ciutadans de Barcelona — han menjat ruc, pagant com si fos vedella.

En un altre país que no fos el nostre, aquest negoci repugnant hauria estat puni't d'una manera exemplar. En el nostre, una multa de mil pessetes és considerat un càstig suficient. Hom té el dret de mercadejar impunement amb la salut pública, més encara quan es tracta de la salut d'una barriada obrera, i de la salut dels ciutadans d'aquella indignitat, encara tenen galles i engeixen per què els hauria de perseguir aforissament.

A Coll-Blanc-Torassa, el poble va reunir-se en un grandíssim miting de protesta, exigint justícia. No sabem que, fins al moment actual, aquesta justícia, la justícia del poble que és la veritable justícia, hagi estat feta. L'escorxador de rucs ha estat oblidat per les autoritats, enfeïnades amb la vaga, i les cel·les

que havien d'ocupar aquells ciutadans gens recomanables han estat ocupades, atapeïdes, per obrers vaguistes, molts dels quals, segurament, han menjat carn de ruc, ignorantment estafats.

Aquest escandalós afer de l'escorxador de Coll-Blanc no ha de quedar en la impunitat. Els ciutadans honrats, el poble, la salut pública, mereixen una mica més — una mica, només — d'atenció, per part de les nostres mai prou ben ponderades autoritats. Mentre aquells homes — que no mereixen el qualificatiu de ciutadans — puguin passejar-se tranquil·lament per la ciutat, i les presons siguin plenes d'obres, de periodistes, de conferenciant, guanyador terreny el convenciment popular, cada dia més generalitzat, que l'haver estat a la presó és patent d'honorabilitat.

Seguint per aquest camí, els que no hem estat mai tancats a la Model, arribarem a donar-nos-en vergonya. I ens farà una mica d'angúnia que hom pugui equiparar-nos a aquells ex-ciutadans que són lliures i tenen una determinada protecció que els permet de mercadejar amb la salut de tots els ciutadans.

L'afer repugnant de l'escorxador de Coll-Blanc no ha de quedar així, repetim-ho. Cal que el poble insisteixi fins que la justícia sigui feta d'una manera clara, diàfana i justa, com és la justícia dels pobles una mica civilitzats. Cal que aquest afer vergonyós no resti oblidat com altres fets repugnants que feren estremir la ciutat — entre els quals — no sempre desconeixuts pel poble — segueixen campant per Barcelona amb impunitat i desvergonyiment.

E. AYMAMI I BAUDINA

per la rambla diuen...

...que continua la "normalitat".

...que ho prova el fet que Macià encara és a Bèlgica.

...que també ho prova la persecució que sofreix la Premsa la detenció de Franco, els centenars d'obres que fan estada a les presons, els viatges de certes persones, les "demostracions" nocturnes i les declaracions del President.

...que ja fa massa dies que no s'ha parlat d'eleccions.

...que convidrà tornar-ne a parlar aviat.

...que convé anar refrescant la memòria del país.

...que és curiosa la coincidència a Barcelona, dies enrera, del fill de Primo de Rivera, de Milans del Bosch, de Barrera...

...que sempre dona la casualitat que aquests senyors coincideixen en un lloc o altre.

...que Berenguer és molt més franc que el difunt Primo de Rivera.

...que mentre l'ex-promès de Niní Castellanos deia que comptava amb l'opinió pública, Berenguer es limita a dir que compta amb la policia i les metralladores.

...que, si més no, és d'agrair aquesta sinceritat.

...que el senyor Cambó ell sempre tan "polític de realitats".

...que dies enrera estava disposat a anar-se'n a Madrid; després anuncià una nota a la Premsa, i finalment, tal com es va posant les coses, Don Francesc ja parla de fer un viatge a París...

...que la cosa està que bufa.

...que el senyor Milans del Bosch encara és president d'aquell Comitè Cotoner.

...que el senyor Álvarez de la Campa encara no ha dimitit la presidència del Consorci del Port Franc.

...que per evitar la feina dels trasllats, el senyor alcalde farà munyar un parell de bidets a l'Ajuntament.

...que també hi tindrà sempre a punt un llot de campanya i tabac angles de tres marques diferents.

...que li va agradar tant la nit passada a l'Ajuntament, que pensa aprofitar totes les ocasions per quedar-se a dormir.

...que davant l'exemple emocionant del senyor comte, tota la noblesa de Barcelona ha sentit el "grito de la raza", en forma de conductor de taxi.

...que hauria calgut veure el marqués de Villanueva y Geltrú conduint un "Fortuna".

...que ja que no s'imita així com així el "duque de Zaragoza" — aquell que conduïx trens especials, sabeu? — els d'ací s'haurien acontentat amb conduir un taxímetre.

...que algun noi de casa bona s'ofertà també a l'alcalde per recollir escombraries...

...que això el senyor comte no ho ha fet públic per delicadesa.

...que fóra qüestió de demanar alguna medalla per a tots aquests senyors.

...que el senyor Lasala encara és president de l'Audiència de Barcelona.

...que les "forces vives" de Barcelona van prendre, amb motiu dels darrers esdeveniments, un acord de gran transcendència: manifestar la seva confiança al governador Despujol.

...que el governador els recordà, quan feren acte de presència al Govern Civil: "Ustedes debían empezar por dar el ejemplo, viniendo todos en su coche..."

...que la sortida del governador causà consternació general.

...que sortí que un dels visitants — una mica més "vitu" que els altres pel que sembla — trobà la contestació: "¿Es que usted garantiza nuestra vida, Excelencia?"

...que el governador, davant d'això, hagué de convenir que efectivament es trobava davant de "forces vives".

...que s'ha discutit molt la fotografia central de primera plana que publicà LA RAMBLA en la seva edició anterior, en el sentit de si era o no era una composició.

...que no, que no era tal composició, sinó una escena viva sorpresa per l'objectiu d'aquest gran repòrter que és el fotògraf Cases.

...que la discussió arribà fins a alguns dels directament aludits a la foto, els quals hagueren de convenir, finalment, que no hi havia tal composició.

...que hi ha qui diu que el veritable motiu de la recollida de LA RAMBLA fou aquesta fotografia.

...que la signatura del nomenament del senyor Márquez Caballero per a governador de Barcelona fou acompanyada amb motiu de la darrera vaga.

...que, passat el temporal, Despujol serà probablement substituït aquesta mateixa setmana.

...que és gairebé segur que serà nomenat un nou cap de policia per substituir el senyor Toribio.

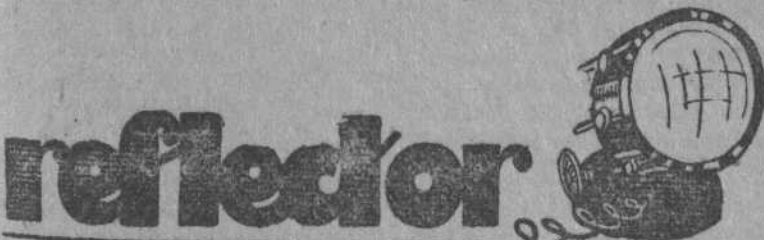
...que aquest nomenament recaurà — potser aquesta mateixa setmana també — en el senyor Sánchez Cañete, el jutge de l'afer "Ricardito".

L'Assemblea extraordinària del Sindicat de Periodistes Esportius

La Junta directiva del Sindicat de Periodistes Esportius recorda que la continuació de l'assemblea general extraordinària per aprovar els nous estatuts, tindrà lloc demà, diumars, dia 25, a les deu de la nit.

Havia de celebrar-se el dia 20, però, per força, s'ajornà en atenció a les circumstàncies anormals que travessava la ciutat.

Es prega a tots els socis llur assistència.

...A la crida que feu per ràdio l'alcalde en la nit d'abans d'ahir, respondgué Barcelona sortint ahir tots els cotxes particulars, entre ells molts conduïts per senyors i senyoretes.

Havent-se negat els taxis a fer el servei, s'han presentat a les autoritats el baró de Güell, el marqués de Vilanova i Geltrú, el baró de Segur, el marqués de San Román, el senyor Ferrer i Güell i d'altres, oferint-se a conduir pels carrers els taxis de servei públic.

A la nit se celebrà funció de gala al Liceu, assistint-hi nombrosos públics i la majoria de les famílies aristocràtiques d'aquesta capital.

Veritat que això sembla una "Nota de Societat" d'aquelles que es publica diàriament i que publica, signades amb un nom important i famós?

Doncs no, senyors: això és una nota oficial facilitada per l'alcalde de Barcelona l'endemà d'una vaga general.

Si no sabem el que tenim els barcelonins amb el nostre alcalde...

L'escena en un palau nobiliari de Barcelona, carregat d'anyes, de deutes i de...

— Hijo mío, acuérdate de tus gloriosos y bizarros antepasados, gloria de España y pasmo del mundo entero...

— Estoy firmemente decidido, señora condesa.

— Piénsalo bien, hijo mío. No obtendrás el rancito aboleto de nuestra historia y de nuestro escudo.

— No, señora madre. Seré un nuevo timbre de gloria. Es un deber que la patria exige de nuestra sangre

prelata, y yo, como digno sucesor de los caballeros de mi linaje, debo acudir donde el deber me llame. Hoy mi deber está en la calle, entre los villanos y malandrines, y allá voy con todo el valor de mi brazo. Ya que esos menecatos sin honor que son los chóferes de taxi se niegan a conducir sus coches plebeyos y sucios, yo, madre, yo, desoyendo las obligaciones de mi sangre y de mi estirpe, tomaré en mis brazos empujados de escudos el volante de un villano "Fortuna", y desafiando celadas y peligros, conduciré el auto por los pasos de Barcelona. La patria exige hoy, madre mía, este nuevo sacrificio de nuestro linaje ilustrado...

I, a cau d'orella:

— ¡Además, señora, a lo mejor cae alguna propina!...

Tra el primer dia de vaga general a Barcelona. Les notícies encara arribaven de Madrid

una gran commisió. Entre elles, però, no faltà l'aquell sacerdot a qui uns vaguistes excitats destruïren la sotana...

Un capellà anava Diagonal avall, acabat de sortir d'una església propera. L'home, obligat a anar a peu

per manca de tramvies, marxava tot preocupat per les coses grosses que passaven.

De sobte, en tornar una cantonada, el sacerdot veu pujar per la mateixa vorera un grup inconfusible de vaguistes, parlant acaloradament de les incidències de la diada. Un moment de vacil·lació, enfront d'ells... Possiblement pel magi del clerge passaren escenes terrorífiques, catàstrofes socials, ordres subvertits... i finalment el record del col·lega madrileny amb la sotana esquinçada.

Torna enrera? No hi torna? Finalment, el clerge decidí seguir en avant, revestit de valor.

Avançà amb passa ferma, i en ésser a poques passes dels vaguistes, es llevà la teula amablement i:

— Bon dia, senyors...

Naturalment, no passà res. Els vaguistes, sorpresos, es limitaren, alguns, a tornar el salut a l'amable capellà.

Berenguer acaba d'insinuar, des del Poder, la possibilitat d'una nova dictadura.

Així està Espanya, així estem tots plegats de la Restauració ençà.

Des dels dies de la passada vaga general, que hi ha gran enrenou a la barriada del Poblet, en un cert indret del carrer de València.

Assaguren els veïns, que er. ocasió d'un aldarull ocasionat en pretendre interrompre la circulació dels tramvies, la policia donà una càrrega i els transeünts, com acostuma a passar en aquests casos, van córrer a refugiar-se pels portals. Segueixen assegurant els veïns que un jove obrer — els uns diuen ferit, altre, o — va ficar-se dintre una tenda de bacallà. L'amo de la botiga, en veure'l, sortí al portal i cridà a la força pública, llurant-los el fugitiu, el qual fou víctima de l'enervat dels agents.

Aquest fet va produir gran indignació en el veïnat i d'aleshores ençà hi ha una efervescència extraordinària a tota la barriada, i circulen les versions més fantàstiques sobre la sort d'aquell jove obrer, el parador del qual no sap ningú, malgrat les investigacions particulars que diversos ciutadans han efectuat. Tanta ha estat l'efervescència i tal ha estat l'actitud del veïnat que diu que la botiga ha hagut de tancar per evitar més pitjors.

Espera mique, qui pugui, clarejar aquests fets i que se sabrà d'una

vegada on és aquell jove obrer, per tal d'evitar les fantàstiques versions que circulen, en perjudici de la tranquil·litat pública.

Hi ha coses — o millor dit rètols — que quan les veiem us fan pal·lar el cos i us fan pessigar la carn per constatar que esten ben desvetllat.

Una cosa així us passa en contemplar, a Horta, un edifici que pel que es veu havia estat d'alguna estinguïda "U. P.". És una casa de planta baixa, amb un balcó, feçana molt visible. Sobre el balcó, i en relleu a la mateixa paret hom hi lleixi un

Si no crideu, seguirem com ara: sense llei, sense garanties, sense responsabilitats, sense llibertat, sense opinió.

Si crideu, vindrà una altra dictadura.

Això és el que ha vingut a dir, fa quatre dies, el cap del Govern.

Callar o morir!...

De vegades, un viatge en tramvia, resulta interessant per les converses que hom sent encara que no vulgui.

Dijous passat, en un tramvia de la línia 25, ois senyors molt respectables parlaven de política. Un d'ells, amb t'osolemne i greu — molt greu! — va descabellar una sèrie de discursos que van acabar així:

— Jo, avui, he cridat els meus dependents. I els he dit que el que torni a venir amb aquest DIARIOT que es diu LA RAMBLA DE CATALUNYA serà automàticament acomiadat.

El seu company de tramvia li va estrènyer, emocionat, la mà:

— Això són homes!

ABRICS

confeccionats; vegeu els nostres models, dibuixos i colors de moda
Confecció i qualitat igual que els de mida

"Sastreria Modelo"
Rambla de Canaletes, núm. 11

la rambla de catalunya

(esport i ciutadania)

COPES ESPORT
TROFEUS ORIGINALS

Mercadé S.A.
Joiaria

46 - PASSEIG DE GRACIA - 46

Les manifestacions del cap del Govern

Berenguer comença a parlar clar

"...Y se produjeren acontecimientos contrarios a mi deseo, yo no podría ser ni sería en ningún caso responsable." Així ha parlat, fa cinc dies justos, el cap de l'actual Govern, general Berenguer. En una hora greu, quan es produïa la lògica reacció de set anys d'ignominioses vergonyes, de silencis i de persecucions, de grotesques desfilades d'alcaldes i de plebiscits en els quals només es pogué dir que sí, el cap d'un Govern que—segons pròpies paraules—ha vingut a pacificar els esperits, només troba, en el seu lloc de governant, hostils manifestacions d'amença, sòrdides insinuacions de despotisme.

"O aquest camí—ve a dir Berenguer, a hores d'ara ja penedit de la seva imprudència—o aquest camí d'ara o la dictadura... Trieu."

Berenguer ha començat a parlar clar. Sota les paraules pronunciatdes—serenament o no, que això no té importància—trobaríem potser la clau de tota la història moderna d'Espanya. "O jo o la dictadura."

O els dos Còdis Penals, i les garanties suspeses, i els obrers metral·lats, i els periodistes empresonats, i els ciutadans detinguts, i Macià deportat, i la policia utilitzada com un exèrcit en peu de guerra, i la moneda depauperada, i les eleccions fetes a Governació, i els Ajuntaments nomenats de R. O., i els oradors republicans perseguits... o allò altre. Allò altre: la dictadura, amb els seus set anys indignes, amb el país en mans de quatre irresponsables, amb les finances en poder d'un aprenent, amb la vida civil desfronçada, amb la negació de tots els drets, de totes les garanties humanes, de totes les llibertats, de totes les llibertats que no fossin la llibertat del dictador de posar els seus serveis als peus d'una "Caoba" qualsevol.

O això o allò, ha vingut a dir Berenguer en les seves declaracions recents.

O això o allò: o la deportació de Francesc Macià, que venia a acollir-se a les lleis del país, o l'exili dels Macià i dels Gassol, dels Blasco Ibáñez i dels Unamuno, dels catalans i dels espanyols que no vulguin callar o que no vulguin vendre's.

O la persecució cada dia més acarnissada de la Premsa i dels ora-

dors contraris al règim, o una censura incivil, controlada per governadors analfabets, que no solament no consentirà la publicació d'un article, sinó que castigarà el periodista pel pecat d'haver-lo redactat.

O les detencions governatives, o la invenció de complots de Garraí i de Vera de Bidasoa, i els R. D. amb caràcter retroactiu contra els acusats, i les condemnes a mort, i les penes de llargues anyades de presidi, i la confecció de lleis adreçades a oïegar sota el formulisme dels seus articulats les reivindicacions més altes i més nobles d'un poble.

O les eleccions fetes des del Ministeri de la Governació i els Ajuntaments elegits per Decret, o l'existència d'un únic representant de tots els ciutadans del país i d'un únic legislador que no sap de Dret i d'un delegat governatiu que tria els regidors entre les escorrialles de cada poble i els arribistes més desvergonyits de cada ciutat.

O la policia armada com un exèrcit en peu de guerra, o un obscur servei secret de violadors de correspondència, de confidents, de traïdors, d'espies, una paraula dels quals és suficient per portar un ciutadà a la presó i per llançar una família honrada a la misèria.

O això o allò: o aquestes mitges paraules d'ara, que poden costar un procés, o aquell silenci esgarriós d'abans, trencat només pel chor estult dels propis elogis i pels discursos buits que han d'acabar exigint la subscripció per adquirir una casa.

O aquesta ruïna econòmica d'avui, o aquell assalt d'ahir als grans negocis privats, a les grans empreses ferroviàries, a la fantàstica organització remuneradora d'una burocràcia inepta, a les absurdes combinacions de l'alta banca.

O aquesta irresponsabilitat d'avui o aquella irresponsabilitat d'ahir.

"...Si se produjeren acontecimientos contrarios a mi deseo, yo

no podría ser, ni sería en ningún caso, responsable."

Així ha parlat Berenguer, l'home de la situació, el "pacificador d'esperits", quan s'ha trobat davant d'un fet greu en el transcurs dels seus nou mesos de govern i de "for-

mada a la normalitat". No ha volgut, o no ha sabut, meditar el que s'ha fet amb el poble; no ha volgut recordar que vint milions de ciutadans han sofert sobre la carn, durant set anys, una vergassada cada dia; no ha tingut la serenitat de pensar que la reacció era lògica,

que el poble, en aixecar el cap, reclamava amb totes les seves forces els drets que li foren arrabassats.

No ha recordat res, no ha meditat res, i ha demostrat, una vegada més, fins on arriba la seva capacitat d'home de Govern. Davant el poble just-

ment irat, davant la ciutadania justament ofesa, davant la turbulència d'una multitud que acaba de sofrir una dura repressió incivil, Berenguer només ha trobat una paraula. Una amenaça. La de la tornada a la dictadura.

Ni un mot de conciliació, ni una actitud de diplomàcia, ni un silenci de comprensió. No. Una amenaça. Una amenaça que és una confessió d'impotència, un lliurament implícit de poders, una abdicació de tota responsabilitat, un repete llançat al poble—únic sobirà—en ple rostre: la dictadura. La dictadura que ell—que se sent capaç de vèncer qualsevol intent revolucionari, segons ha tingut la franquesa d'explicar—no es veu amb forces de vèncer.

Després de la seva recent declaració, el millor que pot fer Berenguer és no parlar mai més de pacificació d'esperits. Ha estat prou explícit per dir-nos els mitjans amb què compta per realitzar una obra tan delicada com aquesta. I per a aquest viatge no necessitem alforges...

De forma que, tal com estan avui les coses, Espanya no té altres solucions que la "normalitat". Berenguer o la dictadura. Això acaba d'ésser dit pel cap del Govern.

Es així, realment? Les democràcies del país tenen la paraula. El poble té la paraula. Les masses ciutadanes tenen la paraula. Elles parlaran a la seva hora. Sortosament no som un país de miserables, com ha dit un d'ahir. Catalunya i Espanya—Catalunya i Espanya van encaixar cordialment en la conferència de les seves esquerres, a San Sebastián—no són, en efecte, un país de miserables, disposat a tolerar una altra dictadura com la que han hagut de patir, oficialment, durant set anys. Com la que, de fet, han patit abans de 1923 i després de 1923.

I amb això, amb el poble, potser Berenguer no hi ha comptat. I és que

BERENGUER

Al pas d'una campanya

En un editorial recent haguerem de comentar—dolorits—la campanya d'insidies que des de certs sectors venia fent-se contra els homes de la LA RAMBLA DE CATALUNYA en general i, personalment, contra un estimadíssim amic nostre: Josep Sunyol Garriga.

Quan vam escriure aquell editorial vam creure, de bona fe, que si la campanya era empena per possibles ofuscaments momentanis o potser per petits interessos polítics, cessaria tot seguit davant la realitat que expressaven les nostres paraules d'aquell dia, davant la sincera amargor que produïen en el nostre esperit—acostumats a esguardar cara a cara els homes i les coses—certes actituds i determinades acusacions. Nosaltres no podíem arribar a creure que les plomes que havien escrit certes coses i les doques que havien insinuat certes possibilitats es trobessin, a consciència, a la mateixa alçada d'altres plomes i d'altres doques que podem esmentar-nos d'anomenar. Si nosaltres no fóssim nosaltres, hauríem aprofitat aquestes estranyes, suspectes i lamentables coincidències de llenguatge insidiós de cert sector del catalanisme i del catolicisme amb els més incondicionals servidors de la dictadura de Primo de Rivera i de Martínez Anido. Si fa no fa, uns i altres han dit el mateix. Només que els uns ho han dit en espanyol i els altres s'han pres la molèstia de traduir-ho al català.

No podíem arribar-ho a creure i, tanmateix, és així. És així fins al punt que ja no ens és possible de passar d'esquellentes, ja no ens és possible de callar més. Quan uns homes i uns diaris que creiem responsables i conscients no solament arriben a la insinuació sinó que, amb una serenitat calculada, ben possiblement que fan, són capaços de falsejar fredament els fets i d'afirmar—en grolleres afirma-

cions—coses que saben perfectament que no han existit mai, que no podem callar. I que no se'ns acusi d'imprudència ni de provocadors: fa molts mesos que aquanent, en silenci, tota mena d'imprudències i de provocacions. Ara som nosaltres—els homes de LA RAMBLA DE CATALUNYA—els que volem senyalar amb el dit. Som nosaltres els que per un deure cordial i per un imperatiu de civisme, volem sortir a la defensa del nostre estimadíssim amic.

Y am creure—repetim-ho—que fóra suficient un editorial esbiaixant l'afer. Malauradament no ha estat així. Fets recents, trasbalsos ciutadans greus, han posat sobre les columnes d'un diari català de dreta—d'un altre diari català de dreta—una que, per ésser català, creiem honorable i responsable, el llot d'una buïssa maniobra, d'una afirmació sense cap ni peus: hem parlat d'El Mati, la fulla rosa del catolicisme liberal (?). Ahir era La Veu de Catalunya, la fulla blanca del catalanisme (?) monàrquic.

Després d'una grollera campanya, més o menys velada amb insinuacions i reticències, ja s'ha parlat clarament de si Sunyol es trobava en plena coincidència d'actuació amb els grups sindicals, de si el nostre amic no havia estat alià a algunes vagues, de si sostenia i empenyia determinada Premsa situada a les extrems esquerres de la lluita social.

En un editorial d'El Mati, per exemple, quan ha estat comentada la darrera vaga, per combatre-la i per fer propaganda de la sindicació cristiana, Sunyol i Garriga ha estat anomenat d'una manera implícita, aludint d'una forma que no podia deixar lloc a dubtes. I per què? Doncs molt simplement: per complicar el seu nom en la tramitació de la vaga general de la setmana passada!

Les coses—encara que sembli-

mentida—han anat així. Han anat així encara que a El Mati hi hagi persones—que no redacten gasetilles—que coneixen prou el nostre amic. Encara que a La Veu hi hagi persones—que no redacten gasetilles—que saben prou que el que s'ha afirmat des de les columnes del seu diari és una falsedat i una iniquitat.

Caldrà prendre's la molèstia de dir a aquesta gent de dreta d'El Mati que el que han escrit entorn de Sunyol és una mentida i una batzesa? Potser serà pueril. Ells ho saben tan bé com nosaltres, o millor que nosaltres. Hi ha actituds prou clares, actuacions prou netes perquè així com així puguin ésser embrutades per una acusació qualsevol.

Però tot plegat fa una gran tristesa. Tot plegat ens ha de fer pensar, amb pena i amb angúnia, que per les dretes de Catalunya

—encara no gosàvem creure-ho—no ha passat el temps. No ha passat el temps ni per l'egoisme de veure que, gràcies a les seves actituds intransigents i a la seva por desesperada, han estat possibles en aquesta hora—en plena Rambla—els gestos més subversius, els crims més estridents de les extrems esquerres vermelles d'Europa. Crims que han d'augmentar encara en estridència si segueixen trobant, enfront seu, els durs obscurantismes de la reacció. I tot plegat ens porta a la conclusió que les nostres democràcies han de bregar molt encara per arribar a una hora de plenitud civil, de convivència cordial en els temples de la ciutadania.

Ésser liberal, autènticament liberal, encara costa d'entendre, ací. Encara són incomprendibles les actituds serenes de transigència, de convivència mútua, de respecte per idees alienes. Encara fan estrany, a certes esferes socials i a determinades tendències polítiques, els sincers afanys de llibertat i de democràcia. En

per això és possible, en un

moment donat, de regirar-se baixament contra qui ha tingut prou franquesa i prou noblesa per afrontar una situació i per lluitar amb un ordre injust. Contra qui ha tingut aquesta franquesa quan una simple adaptació podia situar-lo còmodament entre els que, després, s'han llançat a una desafortunada campanya d'insidies i de rancors, que té, en els diccionaris, un qualificatiu prou dur i prou explícit perquè ens calgui escriure'l ara damunt d'aquestes pàgines nostres.

No ens fa parlar la indignació. La nostra sensació arriba, només, a repugnància i a tristesa, perquè es tracta de catalans i de ciutadans amb els quals—si no en el terreny de les idees—ens creiem poder coincidir en el terreny dels respectes personals, de les convivències ciutadanes i dels imperatius cívils. Però ja no ens era possible, per dignitat i amistat, silenciar per més temps aquesta fosca difamació de què s'ha volgut fer víctima—amb intencions que preferim no escair—el nostre amic Sunyol i Garriga.

LA REDACCIÓ

El moment d'efusió

Recordem aquella famosa frase de Cambó, segons la qual per a resoldre la qüestió de Catalunya cal un moment d'efusió entre els catalans i els castellans? La fórmula camboniana del moment d'efusió va ésser, anys enrera, tan comentada i repetida com ho ha estat després aquella altra de: "Monarquia? República? Catalunya?" Frares efectives, a les quals Cambó no ha estat fidel.

La teoria del moment d'efusió ha estat, de fet, abandonada per Cambó i pels catalans que el segueixen. La cordialitat de l'efusió és substituïda per la lògica del càlcul en el llibre *Per la concòrdia*. La política de la Lliga en els darrers anys s'ha anat apartant gradualment del poble, que és on es troba la part de l'efusió. Cambó ha renunciat a sostenir la seva política damunt els dos pobles—el de la Cata-

lunya petita i el de l'Espanya gran—per a buscar el punt de sosteniment en els interessos de classe i en les institucions oficials de l'Estat.

En aquestes condicions l'efusió no representa cap paper. Els actuals consocios de Cambó en la política espanyola no estimen Catalunya, ni Catalunya els pot estimar a ells. Per altra banda, ni en l'avenença Alba-Cambó, ni en l'avenença Cambó-Monarquia, hi entra l'efusió per res. Cada una de les parts va a la seva. Són avenences fredes, egoistes, sòrdides.

El gran aire popular de la plaça pública que entrà a la Lliga en els dies de la Solidaritat i de l'Assemblea de Parlamentaris, ja no hi entra gens. Les portes de la Lliga són cada vegada més closes.

Es per un altre costat que avui es fa possible, no ja el moment d'efusió, sinó l'establiment d'una amistat sòlida entre els dos pobles. Els catalanistes republicans, en donar llur concurs a l'esforç per l'establiment d'una veritable democràcia hispànica, han entrat pel camí d'una comprensió espiritual i d'una cooperació política.

Els dos pobles, que en la política camboniana queden al marge, en la política republicana tenen el paper principal. Només un cop de cor simultani dels dos pobles pot rompre el glaç dels segles. Només la generositat liberal i democràtica pot lligar amb un fort ideal com dos pobles que encara no s'han entès mai en el curs de la història.

No creiem en la virtut miraculosa del moment d'efusió. Aquest moment podria passar com la clara d'un llampec. Allò que cal és el respecte entre els pobles. L'amor no és un deure, ni per als pobles ni per als homes. Allò que és un deure per a uns i altres és el respecte natural. Però en aquest respecte, per a ésser eficaç i durador, hi ha d'haver-hi cordialitat—si no potent, almeny tèbia—que només pot sortir de contacte entre les ànimes. Un moment d'efusió popular pot assenyalar el començament d'un nou règim peninsular de respecte i de llibertat nacional i humana.

LA REDACCIÓ

A. ROVIRA I VIRGILI

LA REDACCIÓ

A. ROVIRA I VIRGILI

LA REDACCIÓ

A. ROVIRA I VIRGILI

LA REDACCIÓ

A. ROVIRA I VIRGILI

LA REDACCIÓ

A. ROVIRA I VIRGILI

LA REDACCIÓ

Berenguer, i tot el que hi ha darrera Berenguer, no hi ha comptat mai amb el poble. I caldrà, tanmateix, començar-hi a comptar. Caldrà començar a recordar que en aquesta Europa nova—en aquesta Europa que ha vist caure molts reis i molts emperadors—la Història ja no l'escriu un home, ni dos, ni tres, sinó que l'escriuen els pobles amb la seva única voluntat, amb la seva única sobirania, amb la seva única força col·lectiva, amb la seva única veu responsable.

Per coses que passin, per trasbalsos que el demà incert pugui portar, per rebel·lies que esclatin en els horitzons obscurs i ambiciosos, potser ja no serà mai més possible la tornada d'un general erigit en dictador. Potser ja no serà possible. I si hi ha algú que té prou atreviment per afrontar el Poble i per constituir-se en senyor del Poble, pitjor per a ell i pitjor per als que l'hauran empès a la temeritat.

La dura experiència de set anys—que les democràcies d'Espanya i de Catalunya han hagut de sofrir en carn viva, com una vergonyosa i dolorosa corona d'espines—no ha passat en va. Al contrari: ha estat una lliçó prou eficaç perquè no pugui ésser possible, com potser ha imaginat algú, la seva repetició. Tots aquests esforços, totes aquestes emocions, tots aquests trasbalsos d'avui, a Berenguer podran semblar-li una revolució, i algú podrà pensar que és convenient, per remeiar-los, una nova dictadura.

Però tot plegat no és més que les primeres ratlles d'una Història nova que s'ha començat a escriure que es començarà a escriure l'any 1917 i que s'ha d'anar escrivint.

Pensi-ho el general Berenguer. I procuri cercar, en els seus mètodes de governant, alguna cosa més eficaç, més cordial i més europea que l'amenaça d'una altra dictadura.

"...Llegado este momento, podría ocurrir que bastase toda mi buena voluntad, porque los acontecimientos me rebasarían y contra ellos se estrellarían mis buenos deseos..."

(General Berenguer, cap del Govern espanyol)